

คำศัพท์สัมพันธ์
คำศัพท์ประจำฤดูกาลของเดือนมกราคม

เดือนมกราคม มีอีกชื่อหนึ่งว่า “มูซึกิ” ซึ่งมาจากรากศัพท์ที่มีความหมายว่า เดือนแห่งการพันผูกที่เหล่าญาติพี่น้องและครอบครัวได้รวมตัวพร้อมหน้าพร้อมตากันเพื่อเฉลิมฉลองต้อนรับศักราชใหม่ คำว่า “มูซุมุ” หมายถึง การผูกสัมพันธ์ การกระชับไมตรี จะมีการจัดงานตามประเพณีในวันขึ้นปีใหม่ ทานอาหารวันขึ้นปีใหม่ และเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่กันอย่างยิ่งใหญ่

ถ้าพูดถึงประเพณีที่นิยมปฏิบัติกันในช่วงวันขึ้นปีใหม่ ก็ต้องนึกถึง “ฮาชิโมตะะ” ในวันขึ้นปีใหม่นี้ ผู้คนจะไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่วัดหรือศาลเจ้าต่างๆ เพื่อขอพรให้อยู่ด้วยความปลอดภัยแคล้วคลาดจากภยันตรายต่างๆ การไปนมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์มักจะมีการเช่าเครื่องราง ลูกธนู เครื่องราง (ฮามายะ) เป็นต้น บ้างก็เขียนคำอธิษฐานหรือเป้าหมายของปีใหม่ลงในแผ่นกระดาษที่เรียกว่า “อะมะะ” หรือเสียงเซียมซี (โอะมิคุจิ) ขอพรให้มีความสุขความเจริญตลอดปี

เมื่อกล่าวถึงอาหารปีใหม่อีกต้องนึกถึง “โอะเซจิเรียวริ” แต่ดั้งเดิมนั้นมีการเรียกอาหารเส้นไหว้เทพเจ้าในช่วงเปลี่ยนฤดูกาล หรือวันเทศกาลสำคัญในรอบปี (เซจิ) ว่า “โอะเซจิเรียวริ” และเนื่องจากเทศกาลวันขึ้นปีใหม่เป็นเทศกาลที่สำคัญที่สุดในรอบปี ดังนั้น เราจึงเรียกอาหารในวันขึ้นปีใหม่ว่า “โอะเซจิเรียวริ” ซึ่งเป็นการอธิษฐานขอให้พืชพันธุ์ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ ครอบครัวแคล้วคลาดแคล้วจากภยันตราย มีสุขภาพแข็งแรง ลูกหลานอยู่ด้วยความเจริญรุ่งเรือง มั่งคั่งด้วยข้าวปลาอาหาร ทั้งจากท้องทะเลและจากป่าเขา เป็นต้น

ことばの歳時記
～1月の季語～

1月の別名を睦月(むつき)と呼び、語源的には、新年を迎えて親族一同集って宴をする睦び月(むつびつき)の意があるそうです。睦むとは、仲よくする、親しみ合うといった意味があり、正月ならではの行事を行ったり、正月料理を食べて、新しい年を盛大に祝います。

正月ならではの行事といえば、「初詣」。年が明けてから初めて神社・寺院に参拝し、一年の無事と平安を祈る行事です。参拝して、お守りや破魔矢(はまや)などを買ったり、絵馬(えま)に願い事や目標を書いたり、おみくじを引いたりして、一年がよい年であるように祈ります。

そして正月料理の代表といえば、「おせち料理」。もともと季節の変わり目、節句(節(せち))に、神様にお供えた食べ物が「お節料理」で、やがて正月がもっとも重要な節句であることから、正月料理のことを「おせち料理」と呼ぶようになりました。五穀豊穰、家族の安全と健康、子孫繁栄の祈りを込めて、海の幸や山の幸がふんだんに盛り込まれています。